

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğinde Rapor Düzenlenen Genç Olguların Değerlendirilmesi

Evaluation of Young People of Muğla Sıtkı Koçman University Training and Research Hospital Outpatient Clinic of Forensic Medicine

Ümit ÜNÜVAR GÖÇEOĞLU¹, Yasemin BALCI¹, Melike ERBAŞ²,
Erhan Serhat DEMİR³, Gülsüm KADI¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Muğla

²Muğla Adli Tıp Şube Müdürlüğü

³Bitlis Adli Tıp Şube Müdürlüğü

Öz

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim-Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğine yansıyan gençlik yaş grubundaki adli olguların değerlendirilmesiyle; bölgesel özelliklerin ortaya konması ve öneriler geliştirmek amaçlanmıştır. Haziran 2014 – Aralık 2016 tarihleri arasında adli raporu düzenlenen 3147 olgu arasında, 15-24 yaş grubunda olan 901 (%28.6) olgunun raporları geriye dönük değerlendirildi. Olguların %71.3'ü erkek, %28.7'si kadın, %40.7'si 15-19 yaş aralığında, %59.3'ü 20-24 yaş aralığındaydı. En sık rapor düzenleme nedeni; travmaya maruz kalma (%82.9) ve zehirlenmeydi (%10.8). Travmaya maruz kalanlarda neden; en sık etkili eylem (%54.5) ve trafik kazalarıydı (%34.7). Etkili eylem nedeniyle yaralananların 24'ü eş şiddeti, bunların 22'si kadın ve üçü 15-19 yaş aralığındaydı. Cinsel istismara maruz kalma oranı %2.8'di. 93 zehirlenme olgusunun 58'i intihar amacıyla toksik madde almıştı. Kaza orijinli yaralanmalar 15-19 yaş aralığında, kaza dışı yaralanmalar 20-24 yaş aralığında daha fazlaydı. Olguların %69.6'sı il merkezinden gönderilmişti, bunu sırasıyla Yatağan, Köyceğiz, Ula ilçeleri izlemekteydi. Olguların %66.8'i Emniyet Müdürlüğü, %13.8'i Jandarma Komutanlığı karakollarından yönlendirilmişti. Olguların %93.7'inde en az bir farklı rapor vardı, %79.2'si ayaktan muayene/televizyonla izlenirken, %20.8'inde hastane yatışı bulunmaktaydı. 20-24 yaş aralığında adli olaylara karışma oranı erkeklerde kadınlardan daha fazla, intihar amaçlı zehirlenmeler kadınlarda ve 15-19 yaş aralığında daha fazla, cinsel suçta maruz kalma kadınlarda ve 15-19 yaş aralığında daha fazladır. Erkek gençlerin daha riskli davranış gösterdiği, 15-19 yaş grubu kadınların şiddete daha açık oldukları sonucuna varılmıştır. Gençlerin ergenlik/gençlik dönemi hakkında bilgilendirilmeleri için ulusal/bölgesel eğitim programları geliştirilmelidir.

Abstract

The objective was to evaluate the young cases of Muğla Sıtkı Koçman University Training and Research Hospital Outpatient Clinic of Forensic Medicine, to reveal regional features and to make suggestions by evaluating these cases. We retrospectively evaluated the medico-legal reports of 901 (%28.6) cases belonging to the age group of 15-24 years; out of 3147 cases that we prepared between June 2014 and December 2016. The 40.7% of cases belongs to the age group of 15-19 years, 59.3% of cases belongs to the age group of 20-24 years; 71.3% was man, 28.7% was woman. The leading causes of reports were exposure to trauma (82.9%) and intoxication (10.8%). Among the trauma exposure cases the leading cause was a battery (54.5%) and traffic accidents (34.7%). There were 24 spousal physical cases of abuse, 22 of them were women and 3 of them were at the age group of 15-19 years. Sexual abuse ratio was 2.8%. There were 93 intoxication cases, 58 of them were a suicidal attempt. Accidental trauma was frequent at the age group of 15-19 years and non-accidental trauma frequency was higher at the age group of 20-24 years. The 69.6% of the cases was from the city center and this was followed by Yatağan, Köyceğiz, Ula districts accordingly. The 66.8% of cases was sent by provincial security directorate, 13.8% by gendarmerie stations. There was at least one other type of record for 93.7% cases, 79.2% was outpatients, 20.8% was having hospitalizations. In the age group of 20-24 years the ratio of involvement in a judicial event for men was higher than women, intoxication due to a suicidal attempt was more frequent among women and the age group of 15-19 years. Involvement in a sexual crime as a victim was more frequent among women and also the age group of 15-19 years. It was concluded that among young men show riskier behaviors and women in the age group of 15-19 years are more vulnerable to violence. Educational programs should be developed to inform youths about adolescence and young people.

Keywords: Forensic Medicine, Medico-legal Report, Trauma, Youth

Anahtar Kelimeler: Adli Rapor, Adli Tıp, Gençlik, Travma

Giriş

Dünya Sağlık Örgütü tarafından 15-24 yaş grubu 'genç' olarak tanımlanmaktadır. Dünya nüfusunun yaklaşık yarıya yakınının 25 yaşın altında olduğu ve

büyük çoğunluğunun gelişmekte olan ülkelerde yaşadığı bildirilmektedir (1). Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre de Türkiye'de her 4 kişiden biri gençlik yaş gurubundandır (2). Birçok etken gençlerin toplum içinde iyilik hallerini etkiler; bedensel ve ruhsal değişimler, tüm değişimlere uyum sağlayabilme kapasitesi, duygusal/cinsel dürtülerle baş edebilme gibi etkenler yaşadıkları ortama göre farklılıklar gösterebilir. Çocuk ve gençlerin sağlık halinin iyiliği ve ölüm oranlarının düşüklüğü, genel popülasyonun sağlığı, refahı ve güvenliği için iyi bir göstergedir (3). Çocuk ve gençlerin suç davranışı toplumsal sorun olarak kabul edilir. Bununla birlikte dünyada ve ülkemizde hem çocukların hem de gençlerin adli olgulara karışma sayısı giderek artmaktadır (1,4).

	ORCID No
Ümit Ünüvar GÖÇEOĞLU	0000-0003-1646-7492
Yasemin BALCI	0000-0002-5995-9924
Melike ERBAŞ	0000-0002-6879-8165
Erhan Serhat DEMİR	0000-0001-9995-7213
Gülsüm KADI	0000-0003-3763-1407

Başvuru Tarihi / Received: 13.08.2018
Kabul Tarihi / Accepted : 27.09.2018

Adres / Correspondence : Ümit ÜNÜVAR GÖÇEOĞLU
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp
Anabilim Dalı, Muğla
e-posta / e-mail : umitunuvar@mu.edu.tr

Her türlü dış etkenle kişilerin beden ve ruh sağlığının bozulması ya da ölümüne neden olan durum “adli olay” ve etkilenen kişi de “adli olgu” olarak kabul edilir. Kaza ya da kasten olan yaralanmalar ya da ölümler, zehirlenmeler, intihar ve intihar girişimleri, ani-şüpheli-beklenmedik ölümler adli nitelikte olaylardır. Adli rapor; adli makamlarca hekimlerden bilirkişilik talep edilerek; adli olaya karışan kişinin tıbbi durumunun tespit edilmesi ve sorulan soruların yanıtlanmasını içerecek şekilde düzenlenecek tıbbi bir belgedir (5). Diğer olgularda olduğu gibi gençlik yaş grubundaki olgular da bir adli olaya karıştıklarında, adli/ruhsal muayeneleri ve rapor düzenlenmesi amacıyla adli tıp hizmeti sunan merkezlere yönlendirilmektedir.

Ülkemizde adli tıp hizmetleri; Adalet Bakanlığı’na bağlı Adli Tıp Kurumu ve çevre teşkilatında yer alan Grup Başkanlıkları ve Şube Müdürlükleri ile Sağlık Bakanlığı’na bağlı hastanelerde Adli Tıp Polikliniği ve üniversitelerin Adli Tıp Anabilim Dalları ile Adli Tıp Enstitüleri tarafından yürütülmektedir (5,6). Muğla’da ise adli tıp hizmetleri Muğla Adli Tıp Şube Müdürlüğü ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğinde verilmektedir. Adli olgulara ilk müdahale genellikle acil servislerde yapılmaktadır. Acil servislerde tüm bulguların ve olay özeti kayıt altına alınması; daha sonra resmi makamlarca rapor talep edildiğinde adli raporun hazırlanabilmesi için gereklidir. Ülkemizde acil birimlerde adli olguların büyük çoğunluğu adli tıp uzmanları dışındaki hekimler tarafından değerlendirilmektedir, bu da sıklıkla yanlışlık ve eksikliklere neden olabilmekte, yargılama sürecini uzatıp olumsuz etkileyebilmektedir (5).

Bu çalışmada adli tıp polikliniğine son 2.5 yıl içerisinde adli birimlerce gönderilerek; muayene edilmesi ve hakkında rapor düzenlenmesi istenilen adli olgular arasında gençlik yaş grubundaki olgular değerlendirilmiştir. Olguların demografik verilerine ulaşmak, adli başvuru sebebi, sıklığı ve bölgesel özellikleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Muğla ilinde gençlik yaş grubundaki adli olguların dağılımının belirlenmesiyle önleyici ve geliştirici çalışmalar açısından öneriler geliştirilmiştir.

Gereç ve Yöntem

Bu çalışma 01 Haziran 2014 - 31 Aralık 2016 tarihleri arasında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Araştırma Hastanesi Adli Tıp Polikliniğine başvuran toplam 3147 olgu arasında, 15-24 yaş grubunda olan 901 olgunun raporları geriye dönük olarak değerlendirildi. Çalışmanın kapsamı 15-24 yaş aralığında doğrudan adli tıp polikliniğine adli makamlarca gönderilen, muayenesi yapılan ve adli raporu düzenlenen olgulardan oluşuyordu. Olguların adli raporlarında kayıtlı bilgiler; yaş, cinsiyet, geldiği yer, olayın gerçekleştiği mevsim-ay, gönderen makam, olay türü, zehirlenme ve cinsel

saldırı yönünden irdelendi ve veriler literatür ile karşılaştırıldı. İstatistiksel değerlendirme için olgular 15-19 ve 20-24 yaş aralığı olmak üzere iki ayrı yaş grubunda incelendi. Yine travma türleri kaza ve kaza dışı olarak iki grupta toplandı; etkili eylem, kesici delici alet yaralanmaları, ateşli silah yaralanmaları ‘kaza dışı yaralanmalar’ olarak gruplandırıldı; trafik kazaları, iş kazaları, düşmeler, hayvan saldırısı ve elektrik çarpmaları kaza nedenli yaralanmalar olarak gruplandırıldı. İstatistiksel analizler için IBM Statistics Ver. 22.00 (IBM Corp. Released 2015. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 23.0. Armonk, NY: IBM Corp.) kullanıldı. Veri analizinde, yüzde, oran, ortalama ve standart sapma değerlerinin verildiği tanımlayıcı istatistikler kullanıldı, karşılaştırmalı analizlerde ki-kare değerleri verildi. İstatistiksel kararlarda $p < 0.05$ anlamlı farklılığın göstergesi olarak kabul edildi.

Bulgular

İki buçuk yıllık periyotta adli tıp polikliniğinde 3147 olguya rapor düzenlenmiş olup, bunlardan 901 olgunun (%28.6) 15-24 yaş grubunda olduğu görüldü. Bu yaş grubu olguların 642’si (%71.3) erkek, 259’u (%28.7) kadındı. Olgular iki farklı yaş aralığında değerlendirildi: 15-19 yaş aralığında 367 (%40.7) olgu bulunmaktaydı ve bunların %53.3’i erkekti. 20-24 yaş aralığında olan 534 (%59.3) olgunun %61.7’si erkek olgulardan oluşmaktaydı. Bu aralıkta erkek olguların sayısının fazlalığı dikkat çekiciydi (Tablo 1).

Tablo 1. Yaş gruplarına göre cinsiyet dağılımı

Yaş Grubu	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
15-19	246	38.3	121	46.7	367	40.7
20-24	396	61.7	138	53.3	534	59.3
Toplam	642	100.0	259	100.0	901	100.0

Ki-kare: 5.394; df: 1; p=0.020

Olguların muayene edilmesi ve rapor düzenlenmesi amacıyla gönderildikleri ilçelerin dağılımı Tablo 2’de verilmektedir. Olguların büyük çoğunluğu %69.6 oranı ile Muğla il merkezinden gönderilmiş, bunu sırasıyla Yatağan, Köyceğiz, Ula ilçeleri izlemiştir.

Muayeneye yönlendiren adli makamların dağılımına bakıldığında; olguların %66.8’i Emniyet Müdürlüğü, %13.8’i Jandarma Komutanlığı tarafından yönlendirildiği görüldü (Tablo 3). Olguların muayene ve rapor düzenlenmesini talep eden adli birimlerin dağılımını vermektedir.

Rapor düzenlenen ay ve mevsimsel dağılıma bakıldığında Kasım ve Aralık aylarında daha fazla rapor düzenlendiği görüldü (Tablo 4), mevsimsel dağılımda istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmadı (Tablo 5).

Gönderilen olguların %93,7'sinde Adli Tıp Polikliniğine gelmeden önce düzenlenmiş en az bir raporu daha bulunmaktaydı. Olguların %79,2'si ayaktan muayene/tedavi edilirken, %20,8'inde hastane yatışı olduğu görüldü.

Tablo 2. Olguların rapor düzenlenmesi amacıyla gönderildikleri ilçelerin dağılımı

Geldiği Yer	n	%
Merkez	627	69.6
Yatağan	72	8.0
Köyceğiz	45	5.0
Ula	32	3.6
Marmaris	24	2.7
Bodrum	24	2.7
Ortaca	21	2.3
Kavaklıdere	10	1.1
Milas	10	1.1
Dalaman	11	1.2
Fethiye	11	1.2
Diğer Yer	7	0.8
Datça	6	0.7
Seydikemer	1	0.1
Toplam	901	100.0

Tablo 3. Olguları gönderen adli birimlerin dağılımı

Rapor talep eden birim	n	%
Emniyet Müdürlüğü	602	66.8
Jandarma Komutanlığı	124	13.8
Yargı Birimleri	148	16.4
Cezaevi Müdürlüğü	25	2.8
Diğer	2	0.2
Toplam	901	100.0

Tablo 4. Olguların rapor düzenlenen aylara göre dağılımı

Aylar	n	%
Ocak	62	6.9
Şubat	60	6.7
Mart	75	8.3
Nisan	54	6.0
Mayıs	78	8.7
Haziran	76	8.4
Temmuz	75	8.3
Ağustos	62	6.9
Eylül	68	7.5
Ekim	79	8.8
Kasım	110	12.2
Aralık	102	11.3
Toplam	901	100.0

Tablo 5. Olguların rapor düzenlenen mevsimlere göre dağılımı

Mevsimler	n	%
İlkbahar	207	23.0
Yaz	213	23.5
Sonbahar	257	28.5
Kış	224	25.0
Toplam	901	100.0

Rapor düzenlenmesine neden olan olay türleri açısından en büyük grubu %82,9 oranı ile travmaya maruz kalma oluştururken bunu %10,8 oranı ile zehirlenme olguları izlemekteydi. Cinsel istismara maruz kalma nedeniyle rapor düzenlenme oranı %2,8 bulundu. Tablo 6. olguların cinsiyetine göre

olay türünün dağılımını vermektedir. Erkek olguların kadın olgulardan daha fazla travmaya maruz kaldığı, cinsel istismarın da kadın olgularda çok daha fazla olduğu görülmektedir. Tablo 7 ise yaş gruplarına göre olay türünün dağılımını vermektedir. 20-24 yaş aralığının daha fazla travmaya maruz kaldığı, 15-19 yaş aralığının ise cinsel istismara daha fazla maruz kaldığı görüldü.

Tablo 6. Olguların cinsiyetine göre rapor düzenlenmesine neden olan olay türlerinin dağılımı

Rapora konu olay türü	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Travmaya maruz kalma	589	91.6	158	61.1	747	82.9
Zehirlenme	29	4.5	64	24.7	93	10.3
Cinsel istismara maruz kalma	6	0.9	19	7.3	25	2.8
Adli psikiyatrik olgular	5	0.8	6	2.3	11	1.2
Diğer olgular	13	2.0	12	4.6	25	2.8
Toplam	642	00.0	259	100.0	901	100.0

Ki-kare:129.29; df: 4; p=.000

Tablo 7. Olguların yaş gruplarına göre olay türlerinin dağılımı

Rapora konu olay türü	15-19 yaş		20-24 yaş		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Travmaya maruz kalma	294	80.1	453	84.8	747	82.9
Zehirlenme	36	9.8	57	10.7	93	10.3
Cinsel istismara maruz kalma	17	4.6	8	1.5	25	2.8
Adli psikiyatrik olgular	9	2.5	2	0.4	11	1.2
Diğer olgular	11	3.0	12	2.6	25	2.8
Toplam	642	100.0	259	100.0	901	100.0

Travmaya neden olan olaylar; etkili eylem, trafik kazası, iş kazası, kesici delici alet yaralanması, ateşli silah yaralanması, düşmeler, hayvan saldırıları ve elektrik çarpmaları şeklinde sıralanmıştı. Travma olguları içinde en büyük grubu, halk arasında darp edilme olarak adlandırılan etkili eylem olguları oluşturmaktaydı (%54,5), bunu %34,7 oranı ile trafik kazaları izledi. Etkili eylem nedeniyle yaralananlarının 24'ü eş şiddeti, bunların 22'si kadın ve üçü 15-19 yaş aralığındaydı. Cinsel istismara maruz kalma oranı %2,8'di. Kaza orijinli yaralanmalar 15-19 yaş aralığında daha fazla iken kaza dışı yaralanmalar 20-24 yaş aralığında daha fazlaydı (p=.000, Ki-kare t-testi) (Tablo 8).

Tablo 8. Travmaya maruz kalan olgularda travmaya neden olan olay türünün yaş gruplarına göre dağılımı

Travma olay türü	15-19 yaş		20-24 yaş		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Etkili eylem	144	49.0	253	58.0	407	54.5
Trafik kazası	127	43.2	132	29.1	259	34.7
İş kazası	12	4.1	21	4.6	33	4.4
Kesici-delici aletle yaralanma	4	1.4	18	4.0	22	2.9
Ateşli silahla yaralanma	3	1.0	10	2.2	13	1.7
Düşme	1	0.3	7	1.5	8	1.1
Diğer*	3	1.0	2	0.4	5	0.7
Toplam	294	100.0	453	100.0	747	100.0

* Hayvan saldırısı n:2, elektrik çarpması n:1, Ki-kare:12.239, P=.000

Tablo 9 travmaya maruz kalan olgularda travmaya neden olan olay türünün cinsiyete göre dağılımını vermektedir.

Tablo 9. Travmaya maruz kalan olgularda travmaya neden olan olay türünün cinsiyete göre dağılımı

Travma olay türü	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Etkili eylem	307	52.1	100	63.3	407	54.5
Trafik kazası	211	35.8	48	30.4	259	34.7
İş kazası	28	4.8	5	3.2	33	4.4
Kesici-delici aletle yaralanma	22	3.7	0	0.0	22	2.9
Ateşli silahla yaralanma	11	1.9	2	1.3	13	1.7
Düşme	6	1.0	2	1.3	8	1.1
Diğer*	4	0.6	1	0.6	5	0.7
Toplam	589	100.0	158	100.0	747	100.0

* Hayvan saldırısı n:2, elektrik çarpması n:1, Ki-kare:2.407, P=0.121

93 zehirlenme olgusunun 58'i intihar amacıyla antidepresan, antibiyotik ve analjezik özellikli ulaşılabilirliği kolay değişik ilaçlar almıştı. Tablo 10 zehirlenme nedeniyle rapor düzenlenen olguların cinsiyete göre dağılımını, Tablo 11 ise yaş gruplarına göre dağılımını vermektedir. Kadın ve erkeklerde (Ki-kare:5.522, P=0.019) ve yaş gruplarında (Ki-kare:3.995, P=0.046) istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Tablo 10. Zehirlenme nedeniyle rapor düzenlenen olgularda; zehirlenme nedeninin cinsiyetine göre dağılımı

Zehirlenme nedeni	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
İntihar girişimi	13	44.8	45	70.3	58	62.4
Kazaen	16	55.2	19	29.7	35	37.6
Toplam	29	100.0	64	100.0	93	100.0

Ki-kare:5.522, P=0.019

Tablo 11. Zehirlenme nedeniyle rapor düzenlenen olgularda; zehirlenme nedeninin yaş gruplarına göre dağılımı

Zehirlenme nedeni	15-19 yaş		20-24 yaş		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
İntihar girişimi	27	75.0	31	54.4	58	62.4
Kazaen	9	25.0	26	45.7	35	37.6
Toplam	36	100.0	57	100.0	93	100.0

Ki-kare:3.995, P=0.046

Tartışma

Muğla'da Üniversite Adli Tıp Polikliniğinde 2.5 yıllık periyotta toplam 3147 olguya rapor düzenlenmiştir. Olguların %28.6'sını (n:901) 15-24 yaş grubu genç olgular oluşturmaktadır. Genç olguların 642'si (%71.3) erkek, 259'u (%28.7) kadın olup, erkek/kadın oranı 2.47 ile benzer çalışmalarla uyumludur (5-10). Yaş gruplarına göre dağılıma bakıldığında da bölgesel olarak gençlik yaş grubunda 20-24 yaş aralığında adli olaylara karışma oranı erkeklerde kadınlardan daha fazla bulunmuştur (Tablo 1). Bu yaş aralığında kaza dışı yaralanmalar dikkat çekicidir. 15-19 yaş grubu kadınların ise

şiddete daha açık oldukları görülmüştür. Genç erkeklerin risk alma ve şiddet eğilimlerinin fazla olduğu, özellikle 15-19 yaş aralığındaki genç kadınların da şiddete daha açık oldukları dikkat çekicidir.

Olguların %66.8'i Emniyet Müdürlüğüne, %13.8'i Jandarma Komutanlığına bağlı karakollardan yönlendirilmiştir ve % 80'i kolluk aracılığı ile getirilmiştir (Tablo 3). Bu da büyük çoğunluğunun adli süreç yaşadığını göstermektedir. İlimizde mevcut Muğla Adli Tıp Şube Müdürlüğü UYAP sistemi ile çalıştığı için ancak mahkemeler ve Cumhuriyet Savcılıkları tarafından gönderilen olgulara hizmet verebilirken, üniversite Adli Tıp Polikliniği ek olarak; savcılık adına çalışan Emniyet Müdürlükleri, Polis ve Jandarma Karakol Komutanlıkları gibi makamlardan yapılan taleplere de hizmet verilebilmektedir. Adli Tıp Şube Müdürlüklerine başvuran adli olguları değerlendiren çalışmalarda Cumhuriyet Savcılıklarından ve mahkemelerden gönderilen olguların daha fazla olduğu vurgulanmıştır (7,8). Sivas'ta Cumhuriyet Üniversitesine başvuran adli olguların değerlendirildiği çalışmada ise yine en fazla olgunun Cumhuriyet Savcılıkları ve savcılık adına çalışan Polis Merkez Amirlikleri ve Jandarma Komutanlıklarından gönderildiği bildirilmiştir (5). Sonuçlar bizim çalışma sonuçları ile uyumludur.

Olguların gönderildiği yerler Muğla merkez (%69.6) ve merkeze en yakın ilçeler olan Yatağan, Köyceğiz ve Ula ilçeleri olmuştur (Tablo 2). Bunda merkeze olan yakınlığın ve ulaşım kolaylığının rolü olduğu düşünülmektedir. Adli olguların değerlendirildiği diğer çalışmalarda benzer şekilde adli olguların en fazla il merkezlerinden gönderildiği bildirilmiştir (5-9).

En fazla rapor Sonbahar mevsiminde ve Kasım-Aralık aylarında düzenlenmiştir (Tablo 4-5). Erzurum'da yapılan bir çalışmada ay bazında Kasım ayında, mevsimsel olarak da bahar aylarında olgu sayısının fazlalığı ve mevsimsel olarak hormonal değişikliklerin rol oynayabileceği bildirilmiştir (8). Manisa'da yapılan çalışmada ise ilkbahar ve yaz aylarında yoğunluk olduğu gösterilmiştir (6). Bu yoğunluk bölgesel farklılıklar içerebilmektedir.

Rapor düzenlenmesine neden olan olay türleri açısından en büyük grubu %82.9 oranı ile travmaya maruz kalma oluşturmuş, bunu %10.8 oranı ile zehirlenme olguları izlemiş, %2.8 oranında cinsel istismara maruz kalma nedenli rapor düzenlendiği görülmüştür (Tablo 6). 20-24 yaş aralığı ve erkeklerin travmaya daha fazla maruz kaldığı, 15-19 yaş aralığı ve kadınların ise cinsel istismara daha fazla maruz kaldığı önemli sonuçlarımızdandır. Sivas'ta (5) yapılan çalışmada adli olguların %1.4'ünün cinsel saldırı olgusu olduğu, Aydın'da (9) bu oranın %3.7, Erzurum'da (8) %1.2 olduğu bildirilmiştir. Çalışmamızda tespit edilen oran benzer çalışmalarla uyumlu bulunmuştur. Cinsel saldırı oranının ilimizde ve diğer illerde yapılan

çalışmalarda diğer olay türlerine göre görece az olmasının nedeni cinsel saldırı sıklığının azlığı şeklinde yorumlanmamalıdır; bunun nedeni cinsel saldırı olaylarının çok az bir kısmının yargıya ve hastanelere yansıyor olması ile açıklanabilir (11,12). Çalışmamızda 24 olgunun eş şiddetine maruz kalarak başvurduğu görülmüştür. Bunların 22'si kadın ve üçü de 15-19 yaş aralığındadır. Cinsel istismara maruz kalma oranı her ne kadar gençlik yaş grubunda düşük bulunsun da (%2.8), maruz kalan olguların çoğunluğunun kadın ve 15-19 yaş grubunda olması, yine eş şiddetine maruz kalanların çoğunluğunun kadın ve 15-19 yaş grubunda olması dikkat çekicidir. Bu sonuç 15-19 yaş grubunda erken yaşta evlendirilmiş kadınların şiddete daha açık olduklarını düşündürmektedir.

Travmaya neden olan olay türleri Tablo 8'de sıralanmıştır (etkili eylem, trafik kazası, iş kazası, kesici delici alet yaralanması, ateşli silah yaralanması, düşmeler, hayvan saldırıları ve elektrik çarpmaları). Travma olguları içinde en büyük grubu, halk arasında darp edilme olarak adlandırılan etkili eylem (%54.5) ve trafik kazaları (%34.7) oluşturmaktadır. Trafik kazaları, iş kazaları, düşmeler, hayvan saldırıları ve elektrik çarpmaları; kaza orijinli yaralanmalar olarak gruplandırılmış, etkili eylem, kesici delici alet yaralanmaları, ateşli silah yaralanmaları ise kaza dışı yaralanmalar olarak gruplandırılmıştır. Kaza orijinli yaralanmaların 15-19 yaş aralığında daha fazla olduğu, buna rağmen kaza dışı yaralanmaların ise 20-24 yaş aralığında daha fazla olduğu görülmüştür (Tablo 8-9). Etkili eylem ve trafik kazaları benzer çalışmalarda da en sık olay türü olarak bildirilmiştir (5-10). Güven ve arkadaşlarının (5) çalışmasında olay türlerinde %30.8 ile trafik kazaları ilk sırada, etkili eylem nedeniyle yaralanmalar %26.4 oranıyla ikinci sırada bildirilirken, Türkmen ve arkadaşlarının (10) çalışmasında bu oran %2.2, Yavuz ve arkadaşlarının (13) çalışmasında ise %9 olarak bildirilmiştir. Erzurum'da yapılan bir çalışmada ise etkili eylem %72 oranıyla ilk sırayı alırken ikinci sırada %12.1 oranıyla kesici delici alet yaraları ve %8.7 oranıyla trafik kazaları yer almıştır. Manisa'da yapılan çalışmada ise yaralama eylemleri %42.4 ile ilk sırada, trafik kazaları %38.4 ile ikinci sırada bildirilmiştir (6). Çalışmamızda etkili eylem ve trafik kazaları nedeniyle yaralanmaların ilk sıralarda yer almasında; bölgenin turizm potansiyelinin yüksek olması, mevsimsel olarak nüfus ve trafik yoğunluğunun yükselmesi gibi nedenler olduğu söylenebilir. Bir başka faktör de gençlerin riskli davranışları daha fazla gösterebilmesi ve beraberinde alkol gibi sürüş güvenliğini etkileyen ve riskli davranış potansiyelini arttıran maddelerin kullanımı sayılabilir. İlimizde yapılan otopsi olgularında etil alkol düzeyinin değerlendirildiği bir çalışmada künt/penetran travmalı olguların alkollü olma oranının % 37 olduğu ve diğer gruplara göre

anlamli derecede daha fazla olduğu bildirilmiştir (14).

Çalışmamızda travma nedeni sonrasında zehirlenme olguları (%10.3) ikinci sıklıkta rapor talep edilen olgular olmuştur. Bu oran benzer çalışmalar ile minimal farklılıklar göstermiştir. Sivas'ta (5) yapılan çalışmada bu oran %12.3, Edirne'de (15) yapılan çalışmada %12.1, Bursa'da (10) yapılan çalışmada %9.8 olarak bildirilmiştir. Çalışmamızdaki 93 zehirlenme olgusunun 58'i intihar girişimi amacıyla çeşitli medikal ilaçlar alan (sıklıkla antidepresan, antibiyotik ve analjezik olgulardır (Tablo 10-11)). İntihar girişimi amacıyla olan zehirlenmeler kadınlarda ve 15-19 yaş aralığında daha fazla tespit edilmiş ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur.

Sonuç

Çalışmamızın en çarpıcı sonuçları; 20-24 yaş aralığında adli olaylara karışma oranının erkeklerde daha fazla olması, intihar amaçlı zehirlenmelerin kadınlarda ve 15-19 yaş aralığında daha fazla olması, cinsel suça maruz kalmanın kadınlarda ve 15-19 yaş aralığında daha fazla olması şeklinde sıralanabilir. Sonuç olarak travma olgularında erkeklerin, zehirlenme ve cinsel suç olgularında kadınların oranı istatistiksel olarak daha fazla bulunmuştur.

Gençlik yaş grubu adli olguların çoğunluğunda etkili eylem ve trafik kazası sonucu meydana gelen yaralanmaların önenebilir olması anlamlıdır. Adli olaylarda bölgesel profillerin belirlenmesinin gerekli düzenlemeler açısından önemli veriler oluşturabileceğini düşünmekteyiz.

Ülke bazında gençlerin haklarını korumak ve kaliteli bir eğitim alabilmelerini sağlamak, hem gençlerin gelişimi hem de toplumun gelişimi için büyük öneme sahiptir. Bu bağlamda ülke çapında ve bölgesel olarak şiddet konulu, şiddet eğilimleri ile baş edebilme ve cinsellik konularında toplumsal farkındalık geliştirme programları yapılandırılmalıdır. Eğitim müfredatında cinsellik ve şiddet ile baş etme konularının yer bulması sağlanmalıdır. Ergenlik/gençlik dönemi hakkında gençlerin ve toplumun bilgilendirilmeleri için bölgesel eğitim programları geliştirilmeli, ergen/gençlik yaş grubuna danışmanlık verebilecek şekilde sosyal hizmet kurumlarında düzenlemeler yapılmalı, sağlık çalışanlarının da farkındalığı artırılmalıdır. Gençler için güvenli bir çevre oluşturulması, koruyucu ve geliştirici eğitim politikalarının geliştirilmesinde eğitimin yanı sıra yasal düzenlemelerin de gerekli olduğu ve adli olayların azalmasını sağlayacağı görüşündeyiz.

Etik Kurul Onayı: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 21.09.2018 Tarih ve 139 Sayı ile onay alınmıştır.

Kaynaklar

1. World Health Organization. Preventing youth violence: an overview of the evidence. 2015. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/181008/1/9789241509251_eng.pdf?ua=1&ua=1&ua=1. Erişim tarihi: 02.08.2018.
2. TÜİK 2015 raporu; tarih: 15.05.2016, Sayı 21517. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21517>, Erişim tarihi: 02.08.18.
3. Ekman R, Svanström L, Langberg B. Temporal trends, gender, and geographic distributions in child and youth injury rates in Sweden. *Injury Prevention*. 2005;11:29-32.
4. Ayaz M, Ayaz AB, Soylu N. Çocuk ve Ergen adli olgularda ruhsal değerlendirme. *Klin Psik*. 2012;15:33-40.
5. Güven FMK, Bütün C, Yücel Beyaztaş F, Eren ŞH, Korkmaz İ. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp fakültesi hastanesine başvuran adli olguların değerlendirilmesi. *ADÜ Tıp Fak Derg*. 2009;10(3):23-8.
6. Uluçay T, Ziver A, Zeyfeoğlu Y, Yavuz S, Aşirdizer M. Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Polikliniği'ne başvuran olguların değerlendirilmesi. *Adli Tıp Derg*. 2006;20(2):22-9.
7. Karaaslan B, Boz H. Samsun Adli Tıp Şube Müdürlüğünde muayene edilen ve rapor düzenlenen çocuk olguların değerlendirilmesi. *Adli Tıp Derg*. 2012;27(1):36-43.
8. Ketenci HÇ, Kır MZ, Başbulut AZ, Beyhun NE. Erzurum Adli Tıp Şube Müdürlüğü'ne müracaat eden olguların değerlendirilmesi. *Adli Tıp Derg*. 2012;27(2):87-93.
9. Aksu H, Karakoç Demirkaya S, Gürbüz Özgür B, Gün B. Aydın ilinde bir yıldaki çocuk ve eren adli olguların değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Derg*. 2013;14:369-77.
10. Türkmen N, Akgöz S, Çoltu A, Ergin N. Uludağ Üniversitesi Tıp fakültesi Acil Servisine Başvuran Adli Olguların Değerlendirilmesi. *Uludağ Üni Tıp Fak Derg*. 2006;31(1):25-9.
11. World Health Organization (WHO). Guidelines for medico-legal care for victims sexual violence, Geneva, 2003.
12. Balcı Y, Erbaş M, Işık Ş, Karbeyaz K. Muğlaadli Tıp Şube Müdürlüğü'ne Başvuran Cinsel Saldırı Olgularının Değerlendirilmesi. *Adli Tıp Bült*. 2014;19(2):87-95.
13. Yavuz MF, Yavuz MS. Adli rapor standardizasyonu ve adli raporlarda görülen eksiklikler. *Türkiye Klinikleri J Surg Med Sci*. 2006;2(50):28-32.
14. Kadı G, Çekiç EG, Erbaş M, Balcı Y. Otopsi yapılan olgularda etil alkol düzeyinin değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üni Tıp Derg*. 2016;3(3):1-4.
15. Altun G, Azmak D, Yılmaz A, Yılmaz G. Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisine başvuran adli olguların özellikleri. *Adli Tıp Blt*. 1997;2(2):62-6.